

Кузьменко Галина Іванівна,
*кандидат економічних наук, доцент,
заслужений економіст України, доцент кафедри соціоекономіки
та управління персоналом,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»,
м. Київ, Україна*

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ КРИТЕРІЙНИХ ВИМОГ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ПОДАТКОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

В узагальненому розумінні система інформації про податковий потенціал суб'єкта господарювання являє собою процес безперервного, цілеспрямованого отримання інформації, необхідної для розробки планів податкових платежів та прийняття управлінських рішень на етапах податкового менеджменту.

Найбільш обґрунтований результат можна одержати шляхом одночасної оцінки податкового потенціалу підприємства різними методами та вибору на їх основі реальної характеристики. Враховуючи, що податковий потенціал суб'єкта господарювання та показники податкового навантаження значною мірою залежать від результатів його фінансово-господарської діяльності, пропонуємо застосовувати у процесі оцінки масиву інформації сукупність економіко-статистичних методів дослідження.

Зокрема, виробничий потенціал підприємства характеризується обсягом виготовленої продукції (робіт, послуг), виробничою потужністю та ефективністю використання виробничих ресурсів, терміном окупності витрат, активністю підприємства на ринку. Узагальнену оцінку виробничого потенціалу доцільно визначати співвідношенням обсягу виробництва відповідного виду продукції у вартісному вимірникові до місткості відповідного національного або світового ринку за продукцією даного виду.

Інноваційний потенціал суб'єкта господарювання можна охарактеризувати множиною показників, таких як обсяги продажу, споживчі властивості продукції, економічність норм та нормативів. Оцінку зміни інноваційного потенціалу визначають співвідношенням фактичного інноваційного потенціалу до його прогнозованого рівня. Крім того, враховується оцінка росту рівня параметру певного виду продукції (робіт, послуг) по інноваційному напрямку, ступінь готовності до впровадження інноваційного напрямку для даної продукції (робіт, послуг), питома вага певного виду продукції (робіт, послуг) в об'ємі продаж підприємства та кількість видів виготовленої продукції.

Узагальнена оцінка фінансового потенціалу підприємства здійснюється з

використанням показника капіталомісткості праці, який розраховується співвідношенням величини оборотних коштів, нарахованого зносу та інвестиційних накопичень до чисельності працюючих.

Маркетинговий потенціал характеризується продуктивністю роботи маркетингової служби підприємства, яка визначається рівнем достовірності досліджень та рекомендацій, проведених цією службою. Критерій достовірності розраховується за співвідношенням фактичної частки підприємства на ринку до прогнозованої частки продукції (робіт, послуг) підприємства на ринку, визначеної маркетинговою службою.

Управлінський потенціал характеризується ефективністю роботи управлінської команди і може бути оцінений шляхом розрахунку співвідношення темпів росту обсягів виробництва продукції (робіт, послуг) підприємства до середньогалузевих темпів росту обсягів виробництва.

Оцінка мотиваційного потенціалу визначається продуктивністю праці і в узагальненому варіанті може здійснюватися з використанням співвідношення фактичного доходу підприємства на одного працюючого до середньогалузевого доходу працюючого.

Результати оцінки зазначених вище складових потенціалу підприємства і особливостей його ринкового оточення дозволять провести пряме кількісне співставлення елементів, які утворюють конкурентоспроможний потенціал, а отже й визначають податковий потенціал суб'єкта господарювання.

Разом з тим слід зазначити, що оцінка потенціалу є процесом, який важко формалізувати. Об'єктивність і якість роботи в цьому напрямку визначається ступенем доступу до інформації, її повнотою, достовірністю, кваліфікацією спеціалістів, що проводять оцінювання.

Вважаємо, що при проведенні оцінки системи інформації про податковий потенціал ключовим критерієм є ефективність. Мета розробки критеріїв оцінки ефективності сформованої системи інформації про податковий потенціал полягає в тому, щоб допомогти спеціалістам знайти необхідні рішення, знизити рівень ризику, кваліфіковано визначити взаємозв'язок між прийнятими рішеннями та необхідними для їх реалізації витратами з їх майбутньою віддачею.

Пропонуємо при оцінці функціонування інформаційної системи враховувати, що на її ефективність здійснюють вплив часові і вартісні критерії, а також інші не вимірювані параметри. Зокрема, до категорії критеріїв, що впливають на тривалість робочого часу відносяться елементи механізму опрацювання даних обліку та звітності, з урахуванням як вимірюваних, так і не вимірюваних факторів. Вартісні критерії відображають статті видатків, які можна зменшити за рахунок впровадження системи електронної обробки інформації, а також такі витрати на її впровадження, як придбання необхідного програмного забезпечення. До критеріїв достовірності даних слід віднести ті,

що зменшують міру невизначеності інформації, а також величину похибки, підвищують точність розрахунків, розширюють горизонт прогнозування [1, с. 117-123].

Зокрема, при оцінці тривалості робочого часу слід враховувати: ступінь дублювання інформації ($T\delta$); час на аналітичну обробку звітності, виявлення та виправлення помилок ($Tз$); оперативність прийняття рішень у сфері оподаткування (To); час експорту даних з програм бухгалтерського обліку (Te); оперативність оновлення інформації для податкового аналізу та планування ($Toнов$).

До переліку вартісних критеріїв доцільно віднести: придбання бланків звітності та документи на паперових носіях інформації ($Bб$); персонал, задіяний у податковому плануванні, в управлінні процесом оподаткування підприємства ($Bп$); штрафні санкції ($Bс$).

Достовірність даних характеризують наступні критерії: рівень автоматизації обліково-аналітичних робіт ($Да$); часовий період податкового аналізу та планування ($Дп$); точність результатів податкового обліку, аналізу та планування ($Др$).

До складу інших не вимірюваних критеріїв доцільно включати: інформативність джерел інформації (Ii); рівень конфіденційності інформації ($Iк$); співвідношення корисної та фонові інформації ($Iс$).

Зазначений перелік показників дає можливість побудувати систему (вектор) критерійних вимог до забезпечення ефективності інформації про податковий потенціал суб'єкта господарювання:

$$\left\{ \begin{array}{l} T\delta \rightarrow \min; Tз \rightarrow \min; To \rightarrow \max; Te \rightarrow \min; Toнов \rightarrow \max; \\ Bб \rightarrow \min; Bп \rightarrow \min; Bс \rightarrow \min; \\ Да \rightarrow \max; Дп \rightarrow \min; Др \rightarrow \max; \\ Ii \rightarrow \max; Iк \rightarrow \max; Iс \rightarrow \max \end{array} \right.$$

Пропонований підхід до оцінки ефективності сформованої системи інформації про податковий потенціал суб'єкта господарювання дозволить оцінити альтернативні системи інформації з точки зору ефективності їх впровадження.

Список використаних джерел:

1. Писарчук О.О. Оцінювання ефективності інформаційних систем за вектором критеріїв. Збірник наукових праць ЖВІ НАУ. 2010. Випуск 3. С. 117-123.